

ir ger tað lætt at spinna

– *Fleiri journalistar halda, at fert tú yvirum til “fíggjindan” at vera samskiptisfólk, hefur tú selt tína sál, ert æviga glataður, og tú verður ongantíð reinur oguttanveltaður aftur. Eg havi stóra virðing fyri tílíkari idealismu, men haldi bara ikki, at viðurskiptini eru so svørt/hvít, heldur Óluva Zachariasen, tíðindakvinna.*
Mynd: Jens Kristian Vang

stundir at fara í dýpdina fær nógvar journalistar at troystast. Fleiri teirra siga seg ikki vilja aftur í tíðindameldurin, har søgurnar eru frá hondini í munnin. Sluppu tey at arbeiða burturav við sendingum, har tey finga høvi at fara í dýpdina, høvdu tey kanska umhugsað støduna.

Og so eru tað lønin. Fleiri privatar fyrirkur bjóða væl betri løn enn blóðini og loftmiðlarnir. Journalistar eru bara menniskju, ið eins og onnur hava bil og hús at gjalda. Tað sigur seg sjálv, at fært tú boðið 7-10.000 krónur meira um mánaðin og minni stressandi arbeiði, er lætt at lata seg freista.

Eru tað fjølmiðlar, politikarar ella spunasmiðirnir, sum seta dagsskránna í Føroyum?

Bæði fjølmiðlar og politikarar seta dagsskránna, men gloym ikki embætisfólkini í miðfyrisingini. Hóast ósjónlig og anonym í politiska landslagnum hava hesi fólkini, sum í útbúgving yvirhála bæði politikarar og journalistar, stóra ávirkan á lógarsmiðið. Politikarar hava kanska meira sjónliga ávirkan. Havandi í huga undirmannaðu tíðindadeildirnar hava politikarar í Føroyum rættliga lætt spæl at vinna sær pláss á fjølmiðlabreddanum við nøkrum markantum úttalilsum. Hinvegin hendir tað seg eisini, at greinar og sendingar hjá journalistinum elva til fyrispurningar og orðaskifti á lögtingi og í einstøkum førum til lógarbroyting, men tað er lutfalsliga sjáldan.

Hvat heldur tú um,, at tínir starvsfelagir eru farnir at arbeiða sum samskiptisfólk ella spunasmiðir hjá politisku skipanini ella vinnulívinum?

Fleiri journalistar halda, at fert tú yvirum til “fíggjindan” at vera samskiptisfólk, hefur tú selt tína sál, ert æviga glataður, og tú verður ongantíð reinur oguttanveltaður aftur. Eg havi stóra virðing fyri tílíkari idealismu, men haldi bara ikki, at viðurskiptini

eru so svørt/hvít. Teir flestu journalistarnir duga eftir mínum tykki væl at skilja ímillum, hvønn teir arbeiða fyri.

Men sjálvandi kanst tú ikki arbeiða sum samskiptisfólk hjá einari stórari fyrirku ella politikara, og eina viku seinni koma vassandi inn í útvarpsstovuna sum óheftur journalistur fyri at gera samrøðu við tín fyrrverandi arbeiðsgevara. Tað ber ikki til. Tú hevur nakrar bindingar og kenslur, tú skalt hava rist av tær, og tað tekur tíð – mánaðir, allarhelst ár. Eisini lurtarin skal venja seg við, at tú ikki longur arbeiðir fyri tann persónin, og tað álitid tekur kanska langa tíð at byggja upp. Sjálv haldi eg tað vera meira trupult við tíðindafólki, sum fara upp í politikk. Ein fyrirku er avmarkað og lætt at identifisera. Politikkur fevnir um at kalla øll øki í samfelagnum, og tí kanst tú fáa trupulleikar við tínum trúvirði, nærumuttan mun til hvat tú gert tíðindi um.

Hevði tú nakrantíð sjálv hugsað um at farið í starv spunasmiður/samskiptisfólk?

Seinasta árið, meðan eg havi verið í farloyvi úr starvinum í útvarpinum, havi eg gjørt onkrar uppgávur fyri privatar fyrirkur og kommunur. Nei, eg havi ongar ætlanir um at gerast spunasmiður. Hóast føroysku tíðindaheimurin er stressandi, er hann eisini áhugaverdur og avbjóðandi. Haldi eg hevði kett meg, um eg bara skuldi arbeitt við at promovera eina fyrirku ella ein persón.

Verður tú ofta ringd upp av politikarum ella spunasmiðum til at gera søgur?

Seinastu mánaðirnar og vikurnar undan lögtingsvali gongur nærum ikki dagur,uttan at tú hevur ein óðan politikara í telefonini, ið kennir seg sviknan og skírir teg at hoyra til onkran av hinum flokkunum. Samskiptisfólk ringja sjáldan. Hinvegin fær tíðinda-deildin hvønn dag eina ørgrynna

av teldupostum frá politikarum og samskiptisfólkum. Hetta kunnu vera tíðindaskriv, viðmerkingar, tips og gleps. Niðast stendur telefonnumarið, “um vit vilja hava meira at vita...”

Fleiri vilja vera við, at vinnulív, fakfeløg og politikarar fara at styrkja seg við samskiptisfólkum í framtíðini. Hvat skal journalistiska aftursvarið vera til tað?

Síggi tað ikki sum nakran trupulleika í sær sjálvum, at politikarar, fyrirkur og onnur fáa sær samskiptisfólk at leggja sær lag á. Í summum førum kann tað vera beinleiðis ein fyrimunur, tí samskiptisfólkið kann hjálpa journalistinum við skjótt at útvega skjøl, upplýsingar og kontaktir. Men hetta setir eisini stór krav til tíðindadeildirnar. Samskiptisfólkið veit jú væl, hvørjar orðingar og upplýsingar, ið freista journalistin at gera eina søgu. Tí er alneyðugt at journalistarnir hava betri stundir og førleika at sleppa afturum smartu orðini frá spunasmiðunum. Altso betri útbúgving og betri mannaðar tíðindadeildir er aftursvarið.

tað tí, at journalistarnir hava misskilt málið og vavt alt í ein ellibita. Eg trúgvi, at flestu tíðindadeildir og journalistar hava upplivað at verða úthongd sum lygnarar av politikarum og øðrum, sum bráðliga hava fingið kaldar fatur av tí, tey hava sagt.

Hava miðlarnir ment seg seinastu 10 árin? Er tónin blivin hvassari? Eru tær góðu søgurnar ov nógv merktar av einkultmálum ella tilvildarligum stríðsmálum?

Flakalinja ella ikki. Á nógvum økjum haldi eg, at journalistikkurin í Føroyum er broyttur til tað betra. Hann er í dag meira viðkomandi og ágangandi. Nóg av tíðindaflutninginum fyri 10-15 árum síðan var rættiliga fjarur frá vanligu føroyinginum. Topp-søgurnar vóru oftast prát við politikarar ella serfrøðingar um fíggjarpolitikk, fisk ella ferjur.

Alt ov sjáldan hoyrdu vit, hvørja hugsan vanligi borgarin hevði um hesi viðurkifti og tey sonevndu bleytu politisku málini. Í dag eru søgurnar meira viðkomandi fyri gerandisdagin hjá fólk og betri vinklaðar, hóast skarpa vinklingin ger, at onkur nuansa kanska rýkur í svinginum.

Fyrirkur freista

Fleiri útbúnir journalistar hava vent journalistiska heiminum bakið. Hví heldur tú, at so er?

Tað nýtist ikki at vera nakað gátuført í tí. Eftir nógvar ár á einum arbeiðsplássi, vilja fleiri royna okkurt annað. Tá tað eru rættiliga fáir tíðindamiðlar í Føroyum at velja ímillum, leita fleiri journalistar sær eftir avbjóðingumuttan fyri tíðindaheimin.

Men stóra arbeiðstrýstið og støduga kenslan av ikki at hava

Greinarøð

Politikkur gongur meira enn nakrantíð fyri seg í fjølmiðlunum. Vil ein politikari gera vart við seg, sleppur hann ikki undan at nýta fjølmiðlarnar sum sýnisglugga, tí í fjølmiðlunum hittir politikarin flestu av sínum veljarum. Hetta er bakgrundin fyri spinn og spunasmiðum. Meðan hugtakið spinn og spunasmiðir framvegis er rættiliga nýtt í føroyskum høpi, so hevur stór orka verið nýtt til at lýsa og skilja virksemi hjá spunasmiðum í londunumuttanfyri Føroyar. Sosialurin fer komandi vikurnar at taka pulsinn við at varpa ljós á samskiptið millum politikarar og fjølmiðlar í Føroyum.